

Zvonko Kovač
Izbor iz poezije (2017)

HIŽA, ŽOTE KRIZANTEME

I.

Bumo rekli: hiža, kak zgoreti sen,
vrabec na obloku, zletel je v tren,
za večerjo riža na mleku, zutra
hajdinska kaša, zjutra korizmena maša.
V zimi zornice, z kolbasicami,
za obed zelje s mejsom, kyrie eleison,
z koroša, orgulje. Bumo rekli, cirkveni zbor.
Hiža, žote krizanteme, si sveci,
i grob: nerodi na groblju, protuletje, Drava,
v žganici zežgana drob.

II.

Kukuriče pevec, hiža se zbudi,
a vu noči nihče, z obloka vun gledi.
Morti samo tenja od svetla
na steklu blešči, a morti so senje
dok ti pamet spi. Rišejo se cirkve
i rati opaki, jen veliki grob. Starijapa
ležiju vu raki, suonce i štienge,
jen stuop. Kukuriče pevec, kak v globokem snu.

BUM SE VUBIL, Z RIEČIMA

Bum se vubil, z hrgjavon žicom,
z zamazanemi nofti: bum se vubil.

Bum se vubil z ciglom, z kotačom
od biciklina: bum se vubil.

Bum se vubil z knjigom, z koricami,
trdemi: bum se vubil, z riečima.

Bum se vubil z misli, z očima,
z njenim vusnicama: bum se vubil, bum se dal zatoči.

TI TAK TOPLE ROKE MAŠ, TI ZGORETA VSA

Ani

Ja te imam čistam drugač rad
Drugač nek vsi drugi radi imaju
Ja te imam rad
Tak, tak znutra vrelo, tak preveč fest

Vu mojih rokah večpot
Draga se draganja skrito ponuđaju
Za tvoje lasi, za tvoj vrat
Na mojih se vusnicah kušleci oslobađaju

Za tvoje čarne obrve
Za tvoje čarne joči
Za tvoje čarne, črne, črnaste
lasi, za tvoj vrat

O čarne dekla ma
Ti tak tople roke maš, ti zgoreta vsa
Od mojih vročih kušlecov boš
Makar i pozabljena, ja bom te imel rad

ODANIM ZANOSUTJEM OBDARJENI

Dubravku

Mi, začinjavci tvojega žitja, mater tva i otc tvoj,
z mnogimi tegobami veselo prišatče vrime dočekujući
iz dneva u dan, množinom jubavi, ter odanim zanosutjem
obdarjeni, smjerno s primjernom skromnostju i sterpljivnošću
poprilično urešeni, govorili bi testamentum našago griješnago
življenja, koji bi rado tebi na premlado serce priložili
svrhu dobroga navuka u kojega ufanje imamo da će ti pripo-
mognuti vu ovo nemirno vrime rasti i počteno potrajati.

A vupanja nemamo, ter smo pred tobum stihnuti i nijemi.

(Akopak bi se povupali progovoriti rekli bismo ti da se
vrime koje živimo protivu nas čistam obrnulo, tak da su
nam joči slzne i serca tožna, nenaviknuta na preveliku
radost i smijeh. I htijenje bi imali ukazati ti na ljude,
od kojih se malo nadjamo, i pripovijedati ti o svijetu
koji nas danomice vu strahu derži.)

Veзда smo, sin i ja, obadva sami

Veзда smo, sin i ja, obadva sami
saki z svojum žudnjom, z svojum sverhom
od živlejnja. On započinja, vu nesigurnosti,
a ja svoja posle polefko zaključujem.

On se bori, troši, jaki je i zdrav, zderžljivi,
makar još nenaspani od mladosti,
trajno žejen sna, dok je vu meni budnost
neprestana, skoznuvanje med dvemi spanji.

Mi smo vezda sami, kak na dva kraja svieta,
prepušteni ženam, strasti, odanosti i neveri
ali višjem smislu vu svojemu delu,

saki za sebe traje, žive svoju muoku,
on pred izazovi, ja pomalo iza sega,
nakon sega, več pozablen, prebivam vu njemu.

JALI ZALE LJUBVE IL ZBOG TAŠTIH DJEDA

A. D. *974

Ča počteno plovi ova barka
Rejči domačih kaj zvone neizročito
Od začinjavac od Marula Marka
Znamo što neima u njojzima skrito

Jali zale ljubve il zbog taštih djeda
Ili malešnosti radi ili zarad hljeba
Il nesloga svijeh što nam povijest preda
Cića čega nema ushita do neba

Cića čega nema pohoda u više
Mnozim nedostižne astralne sudbine
Da se hini da užeže da se puno diše
Tomiclavi kralji nemaju dubine
Priprosti težaci bučni artizani to su
I vlastitu bi slzu prodali za rosu

(cića = zbog), (artizan = obrtnik, zanatlija)

Bieli, bieli, bieli snieg

Bieli, bieli, bieli snieg,
idu žene k maši spat,
pesek beži na bieli brieg
štel bi gori se posrat.

Vrabec na hruški stoji,
peseka gleda, derhti,
golubica preleti,
zime se boji.

Bor se naglo oponese,
snega si pod noge strese.
Mama idu glasuvat,

japa idu si za njum
nosa zbrišu z maramum:
vezda moru mirno spat.

Večeras, uz radio, pijemo antracit

Večeras, uz radio, pijemo antracit
kamen i ja. On ima tri podloge
na kojima može stajati, i četvrtu
kada je jasno da naopako stoji.

Jedna je ravnina najšira, zato
kamen leži čvrsto, i ne obazire se;
kada je na drugom svom postolju,
onda je najveći, izgleda kao mali kunić.

Samo ga treća podloga otkiva
u nesigurnosti, koja je slična
mojima: sa svih strana izgleda

kao obelisk, vrti se oko sebe,
njiše, svaki bi ga dodir srušio
te bi pao na krivu četvrtu neravninu.

Samoća je sabiranje sebe sobom

Samoća je sabiranje sebe sobom,
svojim svojstvom: ona nam čvrste korak,
drži odstojanje, održava dostojanstvo,
samoća bistri misao, komprimira tugu.

U beskrajnim hladnim, zimskim noćima,
za puna mjeseca, u besanicama,
samoća se osjeća kao bolno tijelo,
zgusnut zrak u plućima, prepolovljenost križima.

Samoća nije strah, niti preplašenost,
s osloncem na radio, knjige, glazbu
novine, samoća se lako nosi, kao

komotna odjeća, ona je udobna fotelja,
balkon u sjeni, pristojna postelja,
pisanje, noćna lampica, vruća kupelj, večera.

Skoro nepristojno gledam u vlaku dvije žene

Skoro nepristojno gledam u vlaku dvije žene
u živom dijalogu. Ona starija, s pletenicama,
naginje se tako iza sjedala da me drži
na oku, a mlađa opaža da je rado motrim.

Starija ima upale oči, uvučena usta,
pa izgleda kao da stalno izgovara riječi
sa es ili ze, dočim mlađa ima usne kojima
vedro i posebno napučeno izgovara u i ü.

I dok se mlađa proteže dugim nogama,
kao da se nehotice hoće podati, starija
lijevu drži na desnoj, naglašeno gestikulira,

ja pijem svoje pivo, čitam novine, važno
zapisujem, zabavljam se pogledima mlađe,
kojima izravno odgovaram, prodornom šutnjom.

Sjedim, nakon pretoplog ljeta, za stolom

Sjedim, nakon pretoplog ljeta, za stolom
u kuhinji. Tu je najtoplije, već i
zbog pripremanja kave, jutarnjeg sunca,
čitam zaostale novine, o dugom vrućem ljetu,

koje kao da će promijeniti Nijemce,
pa će se i oni pretvoriti u južnjake:
Aber vielleicht sind wir ja schon viel
länger unter uns Südländern als wir dachten.

Osamljenosti, kojom se ovdje živi,
možda bi pogodovala topla terasa
sa živim, brbljavim društvom, beskrajni

razgovori uz kavu, diskusije, zavodjenja,
koji flert ili strasna ljubav južnjakinje,
sve što mi ovdje nedostaje, a ondje me ometa.

Osjećam se kao stari glasovir

Osjećam se kao stari glasovir
na kojemu su svirale mnoge ruke;
premda ne još prestar za poruke,
osjećam da odnio me val, nemir

bijeloga ekrana. Probuđen rano,
hvatam se pisanja, novoga disanja,
nakon uzdaaha pred potonućem,
jer volio bih što mi nije dano:

gorđu pamet, lijepu mladost, usnice,
plahost tijela, snagu strasti, strpljivost.
Naučen srodnost duše prezirati,

ne uzvrćati potpune predanosti,
diviti se tek drugom u razlici,
tonem uskraćen radosti u istosti.

Zaustavimo li moje godine

Zaustavimo li moje godine,
pa ih tebi dodamo, između nas
uspostavilo bi se skladno ravnovjesje,
ista temperatura tijela, duhovnosti:

slična sklonost potonuću, sramno
odustajanje, predavanje samoći.
Zanemarimo li kronologiju,
ostat će razlika iskustva, moći.

Ali, zagrijanost tvoga tijela, prozirna
bjelina, veseo ritam koraka,
nježnost daha, predanost, podudarnost

u žudnji, htjenju, željama, mislima,
ponize me do tužne melankolije,
do boli dúge, sreće rascvale magnolije.

Zvon u kiši

Zvon u kiši. Otvaram prozor, blaga huka automobila zatumljuje zvonjavu, pa opet zvoni probijaju. Večernja, u mirnom kvartu, idu žene pomoliti se. Konačno smiren, bez tragova propasti, ratova i ludila. U mojim teškim venama kola topla krv starosti, za volju izgubljenih godina, desetljeća: odlaze junaci u legende, u zatvore, na svoje posjede, u stvari, da se izgube u materijalnome. Energija zla, zavisti, ostvarila se u posjedovanjima, prijetnje u bankovnim računima. Vječni oportunisti organiziraju fašnike, opozicionari vladaju, zatežu uzde. Zemlja se preobražava pred našim očima, kao zima u proljeće: blagim jutarnjim mrazevima, toplim popodnevim i večernjom kišom, uz zvonjavu. Ugodno je, moći biti normalan. Ostati uravnotežen, nezdvojan.

Neka je more žudnja, a jezero želja

Neka je more žudnja, a jezero želja koje raste sa samoodricanjem, neka smo postavili ustave, brane iznad prirodne obale, šaša i muškoga rogoza: naše je prijateljstvo trajno i sasvim stvarno, postojano, na rubu iskušenja, nježnosti i prepiranja, preplavljeno vodama srodnosti, samoće. Ovako bespolni, poništavamo vrijeme i navike, obilježja razlika, biljege doba, šireći međuprostore jastva: toplinom ruku, nijemim, nemoćnim zagrljajima, očajem. Ironijom, svojom i međusobnom beskonačnosti

V noči, ko je dan enak noči

V noči, ko je dan enak noči in poletje poljublja jesen, zdi se mi da sanjam, čeprav sem buden in zvezde so jasne, objame me sama nežnost misli, da se jesen ne bo tako hitro poslovila od vročega poletja, ki nas je spet presenetilo z svojim poželenjem, svojim norim hrepenenjem, nesramnim željam in z spomini, ki se kopičijo kod stare sanje, v barvah najlepših slik. Raste v nama nelagodja časa, povzdiguje se voda strahu, brezkončno morje neresničnosti

Nisi sama, nismo sami

Nisi sama, nismo sami u necjelovitom svakodnevlju, koje se tako ustrajno dijeli i u podjelama razmnožava. Nisi sama, ni u podjelama ni u nepripadnostima. Veže nas bratstvo ljudi, ona prvobitna snaga zajedništva, svrha čovječanstva, njegove povijesti. Mi smo samo nesigurno društvo ljudi sa svim svojim snažnim slabostima, sa svim svojim slabim vrlinama, krhkim samopouzdanjem. Ne boj se, nismo sami u svojim samoćama, negdje već u susjedstvu ili u najdaljoj daljini, bdije ista samoća, ista ljubav, koja nas tajno, trajno povezuje. Mi smo skriveno sestrinstvo srodnosti, energija dobra koja blaži bol, izravnavava gubitke i hrani naše umorne duše. Bodri nas nevidljiva sila života, spoznaja svoje jedinstvenosti, običnosti. Ljudske sudbine, priče, geste - znakovi prajezika, zaigranost, djetinja nježnost dodira. Hrabri nas sloboda samoće, svrha nepripadanja, strpljenje kojim dočekujemo novi dan, nove obveze. Održava nas budno oko čovječjega duha, međusobne sličnosti, istorodne skupnosti među razlikama.